

Šis dokuments ir izveidots vienīgi dokumentācijas nolūkos, un iestādes neuzņemas nekādu atbildību par tā saturu

► **B** EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2006/32/EK

(2006. gada 5. aprīlis)

par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem un ar ko atceļ
Padomes Direktīvu 93/76/EEK

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(OV L 114, 27.4.2006., 64. lpp.)

Grozīta ar:

Oficiālais Vēstnesis

	Nr.	Lappuse	Datums
► <u>M1</u> Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1137/2008 (2008. gada 22. oktobris)	L 311	1	21.11.2008.
► <u>M2</u> Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris)	L 315	1	14.11.2012.

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA
2006/32/EK**

(2006. gada 5. aprīlis)

**par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes
pakalpojumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 93/76/EEK**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā
175. panta 1. punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Kopienā jāuzlabo enerģijas galapatēriņa efektivitāte un enerģijas pieprasījuma vadība, kā arī jāveicina atjaunojamās enerģijas ražošana, jo ir salīdzinoši ierobežotas iespējas īsā līdz vidējā termiņā citādi iespaidot enerģijas piegādes un sadales nosacījumus, attīstot jaunas spējas vai uzlabojot pārvadi un sadali. Tādējādi šī direktīva veicina piegādes drošību.
- (2) Lielākā galapatēriņa energoefektivitāte arī veicinās primārā enerģijas patēriņa samazināšanos, kā arī CO₂ un citu siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanos un ar tām saistītu bīstamu klimata izmaiņu novēršanu. Emisijas turpina pieaugt, tāpēc kļūst arvien grūtāk pildīt Kioto saistības. Cilvēka darbības rezultātā radušās siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisija enerģētikas nozarē sasniedz 78 % no visas Kopienas emisijas. Sestā vides rīcības programma, kas noteikta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1600/2002/EK ⁽⁴⁾, paredz, ka emisija jāsamazina vēl vairāk, lai sasniegtu ANO Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām noteikto ilgtermiņa mērķi stabilizēt siltumnīcas efektu izraisošu gāzu koncentrāciju atmosfērā tādā līmenī, kas nepieļautu bīstamu cilvēka darbības radītu ietekmi uz klimata sistēmu. Tāpēc ir nepieciešamas konkrētas politikas un pasākumi.
- (3) Palielinot galapatēriņa enerģijas efektivitāti, ekonomiski izdevīgā veidā varēs izmantot potenciālā enerģijas ietaupījuma finanšu vērtību. Enerģijas efektivitātes palielināšanas pasākumi varētu īstenot šo enerģijas ietaupījumu un tādējādi palīdzēt samazināt

⁽¹⁾ OV C 120, 20.5.2005., 115. lpp.

⁽²⁾ OV C 318, 22.12.2004., 19. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2005. gada 7. jūnija Atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts), Padomes 2005. gada 23. septembra Kopējā nostāja (OV C 275 E, 8.11.2005., 19. lpp.) un Eiropas Parlamenta 2005. gada 13. decembra Nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta). Padomes 2006. gada 14. marta Lēmums.

⁽⁴⁾ OV L 242, 10.9.2002., 1. lpp.

▼B

Kopienas atkarību no enerģijas importa. Turklāt pāreja uz enerģētikas ziņā efektīvākām tehnoloģijām var uzlabot jauninājumus Kopienā, kā arī Kopienas konkurētspēju, kā uzsvērts Lisabonas stratēģijā.

- (4) Komisijas paziņojumā par Eiropas Klimata pārmaiņu programmas pirmā posma īstenošanu direktīva par enerģijas pieprasījuma vadību ir minēta kā viens no prioritāriem pasākumiem, kas jāveic Kopienas līmenī saistībā ar klimata pārmaiņām.
- (5) Šī direktīva ir saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/54/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu ⁽¹⁾, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/55/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu ⁽²⁾, kas sniedz iespēju energoefektivitāti un pieprasījuma vadību izmantot kā alternatīvu jaunām piegādēm un aizsargāt vidi, tādējādi ļaujot dalībvalstu iestādēm cita starpā izsludināt konkursu attiecībā uz jaunām spējām vai izvēlēties pasākumus energoefektivitātes un patēriņa vadības jomā, tostarp “balto apliecību” sistēmu.
- (6) Šī direktīva neskar Direktīvas 2003/54/EK 3. pantu, kurā noteikta prasība visām dalībvalstīm nodrošināt to, lai visi māsaimniecību patērētāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi varētu saņemt universālu pakalpojumu, respektīvi, tiesības saņemt konkrētas kvalitātes elektroenerģijas piegādi savā teritorijā par saprātīgām, viegli un skaidri salīdzināmām un pārredzamām cenām.
- (7) Tādējādi šīs direktīvas mērķis ir ne tikai turpināt veicināt energopakalpojumu piedāvājumu, bet arī vairāk stimulēt pieprasījumu. Tāpēc katras dalībvalsts valsts sektoram būtu jārada labs piemērs attiecībā uz tā investīcijām, uzturēšanu un citiem izdevumiem, kas saistīti ar enerģiju patērējošām iekārtām, energopakalpojumiem un citiem energoefektivitāti uzlabojošiem pasākumiem. Tāpēc valsts sektors būtu jāmudina iekļaut energoefektivitātes palielināšanas apsvērumus savās investīcijās, nolietojuma summās un darbības budžetos. Turklāt valsts sektoram būtu jācenšas izmantot energoefektivitātes kritēriju piedāvājumu konkursos saistībā ar valsts līgumiem, kas ir pieņemta prakse saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/17/EK (2004. gada 31. marts), ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarē ⁽³⁾, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu

⁽¹⁾ OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp. Direktīvā grozījumi izdarīti ar Padomes Direktīvu 2004/85/EK (OV L 236, 7.7.2004., 10. lpp.).

⁽²⁾ OV L 176, 15.7.2003., 57. lpp.

⁽³⁾ OV L 134, 30.4.2004., 1. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Komisijas Regulu (EK) Nr. 2083/2005 (OV L 333, 20.12.2005., 28. lpp.).

▼B

valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru ⁽¹⁾, kuru principu apstiprināja ar Eiropas Kopienu Tiesas 2002. gada 17. septembra spriedumu lietā C-513/99 ⁽²⁾. Ņemot vērā faktu, ka administratīvās struktūras dalībvalstīs ir atšķirīgas, dažāda veida pasākumi, kurus valsts sektors drīkst veikt, būtu jāpieņem atbilstīgā valsts, reģionālajā vai vietējā līmenī.

- (8) Ir daudz dažādu veidu kā valsts sektors var izpildīt savu parauglomu: tā, piemēram, papildus III un VI pielikumā uzskaitītajiem piemērojamiem pasākumiem valsts sektors drīkst ierosināt energoefektivitātes izmēģinājuma projektus un stimulēt darbiniekus sekmēt energoefektivitāti. Lai sasniegtu vēlamu daudzpusīgo ietekmi, par šādām atsevišķām darbībām būtu efektīvi jāinformē iedzīvotāji un/vai uzņēmumi, uzsverot izmaksas un ieguvumus.
- (9) Elektrības, dabas gāzes, akmeņogļu un lignīta, apkures un atsevišķos gadījumos komunālās apkures un dzesēšanas mazumtirdzniecības tirgus liberalizācija tiešiem patērētājiem gandrīz visur ir uzlabojusi efektivitāti un pazeminājusi cenas attiecībā uz enerģijas ražošanu, pārveidi un sadali. Šī liberalizācija neizraisīja ievērojamu konkurenci attiecībā uz produktiem un pakalpojumiem, kas būtu palielinājusi energoefektivitāti no pieprasījuma puses.
- (10) Padome 1998. gada 7. decembra rezolūcijā par energoefektivitāti Eiropas Kopienā ⁽³⁾ atbalstīja mērķi visā Kopienā līdz 2010. gadam uzlabot galapatēriņa enerģijas intensitāti par vēl vienu procenta desmitdaļu gadā.
- (11) Tādēļ dalībvalstīm būtu jānosaka indikatīvi valsts mērķi, lai veicinātu enerģijas galapatēriņa efektivitāti savā valstī un nodrošinātu energopakalpojumu tirgus pastāvīgu izaugsmi un dzīvotspēju, tādējādi veicinot Lisabonas stratēģijas īstenošanu. Nosakot indikatīvus valsts mērķus enerģijas galapatēriņa efektivitātes veicināšanai, tiek nodrošināta efektīva sinerģija ar citiem Kopienas tiesību aktiem, kuru piemērošana, veicina šo valsts mērķu sasniegšanu.
- (12) Ar šo direktīvu dalībvalstīm prasa veikt darbības, īstenojot to mērķus atkarībā no šo darbību ietekmes uz enerģijas tiešajiem lietotājiem. Dalībvalstu darbību galarezultāts ir atkarīgs no daudziem ārējiem faktoriem, kas iespaido patērētāju uzvedību saistībā ar to enerģijas izmantošanu un to gribu pielietot enerģijas taupīšanas metodes un enerģiju taupošas ierīces. Tādēļ, lai arī dalībvalstis apņemas īstenot centienus mērķa sasniegšanai, valsts enerģijas ietaupīguma mērķis pēc būtības ir indikatīvs un nesatur juridiski saistošu pienākumu dalībvalstīm sasniegt mērķi – 9 %.

⁽¹⁾ OV L 134, 30.4.2004., 114. lpp. Direktīvā jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 2083/2005.

⁽²⁾ C-513/99: Concordia Bus Finland Oy Ab, formerly Stagecoach Finland Oy Ab v Helsingin kaupunki and HKL-Bussiliikenne, 2002, ECR I-7213.

⁽³⁾ OV C 394, 17.12.1998., 1. lpp.

▼B

- (13) Tiek atgādināts, ka, lai sasniegtu savus indikatīvos mērķus, dalībvalstis drīkst noteikt mērķi, kas augstāks par 9 %.
- (14) Energoefektivitātes palielināšana iegūs no informācijas, pieredzes un paraugprakses apmaiņas visos līmeņos, jo īpaši valsts sektorā. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu uzskaitīt pasākumus, kas uzsākti sakarā ar šo direktīvu, un pārskatīt, cik vien iespējams, to efektivitāti energoefektivitātes rīcības plānos.
- (15) Sasniedzot enerģijas efektivitāti, tehnoloģisku, uzvedības un/vai citu ekonomisku izmaiņu dēļ būtu jāizvairās no būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi, kā arī būtu jāievēro sociālās prioritātes.
- (16) Piedāvājuma finansēšanai un ar pieprasījumu saistītajām izmaksām ir liela nozīme saistībā ar energopakalpojumiem. Fondu izveide, lai subsidētu energoefektivitātes programmu īstenošanu, kā arī citus energoefektivitātes uzlabojošus pasākumus un lai veicinātu energopakalpojumu tirgus attīstību, tādējādi ir svarīgs instruments sākotnējā finansējuma nediskriminējošai sniegšanai šādā tirgū.
- (17) Enerģijas galapatēriņa efektivitāti var palielināt, palielinot energoapgādes pakalpojumu pieejamību un pieprasījumu pēc tiem, ka arī citiem energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem.
- (18) Lai īstenotu energotaupības potenciālu dažos tirgus segmentos, kuros parasti komerciāli nepiedāvā energoaudit, piemēram, mājāsaimniecībās, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tas ir pieejams.
- (19) Padomes 2000. gada 5. decembra secinājumos energopakalpojumu veicināšana, izstrādājot Kopienas stratēģiju, ir minēts kā prioritārs darbības virziens energoefektivitātes palielināšanā.
- (20) Enerģijas sadales uzņēmumi, sadales sistēmu operatori un enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi var palielināt energoefektivitāti Kopienā, ja to pārdotie energopakalpojumi ietver efektīvu galapatēriņu tādās jomās kā tīkamas temperatūras uzturēšana telpās, mājāsaimniecību apgāde ar karsto ūdeni, dzesēšana, produktu ražošana, apgaismojums un dzinējspēks. Enerģijas sadales uzņēmumu, sadales sistēmu operatoru un enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumu peļņas maksimizācija tādējādi ir vairāk atkarīga no energopakalpojumu pārdošanas pēc iespējas lielākam patērētāju skaitam nekā no iespējami lielāka enerģijas daudzuma pārdošanas katram patērētājam. Dalībvalstīm vajadzētu censties nepieļaut nekādas konkurenci ierobežojošas darbības šajā jomā, lai nodrošinātu vienādas iespējas visiem energopakalpojumu sniedzējiem; tomēr dalībvalstis var uzticēt šo uzdevumu valsts regulatoram.
- (21) Pilnībā ņemot vērā operatoru organizāciju valstī enerģētikas nozarē un lai veicinātu energoapgādes pakalpojumus un pasākumus enerģijas efektivitātes palielināšanai, kas noteikti šajā direktīvā, dalībvalstīm būtu jābūt iespējai enerģijas sadales

▼B

uzņēmumiem vai sadalītājsistēmu operatoriem vai enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem, vai, attiecīgajā gadījumā, diviem vai trim no šiem operatoriem, noteikt par pienākumu sniegt šādus pakalpojumus un piedalīties šādos pasākumos.

- (22) Trešo personu finansēšanas pasākumu izmantošana ir inovatīva prakse, kas būtu jāstimulē. Saskaņā ar tiem saņēmējs izvairās no investīciju izmaksām, trešās personas veikto investīciju un aizdevuma procentu atmaksai izmantojot daļu no tā enerģijas ietaupījuma finanšu vērtības, kurš ir radies šīs trešās personas veikto investīciju rezultātā.
- (23) Lai nodrošinātu, ka tarifi un citi noteikumi ar tīkla starpniecību piegādātajai enerģijai vairāk novestu pie enerģijas efektīva gala-patēriņa, būtu jālikvidē nepamatoti stimuli, kas saistīti ar patērētās enerģijas apjomu.
- (24) Energopakalpojumu tirgus veicināšanu var panākt ar dažādiem līdzekļiem, tostarp ar nefinansiāliem līdzekļiem.
- (25) Energoapgādes pakalpojumus, energoefektivitātes palielināšanas programmas un citus energoefektivitātes palielināšanas pasākumus, ko īsteno, lai taupītu enerģiju, var papildināt un/vai īstenot ar brīvprātīgu vienošanos starp ieinteresētajām pusēm un neatkarīgiem publiskā sektora dalībniekiem, ko iecerē dalībvalstis.
- (26) Šajā direktīvā noteiktajām brīvprātīgām vienošanām vajadzētu būt pārredzamām un ietvert, ja iespējams, vismaz šādu informāciju: skaitliski un secīgi mērķi, uzraudzība un ziņojumi.
- (27) Degvielas un transporta nozarē jāievēro īpašās saistības attiecībā uz energoefektivitāti un energotaupību.
- (28) Nosakot energoefektivitātes palielināšanas pasākumus, būtu jāņem vērā efektivitātes ieguvumi no rentablu jauninājumu plašas izmantošanas, tādi kā, piemēram, elektroniskie skaitītāji. Šīs direktīvas nozīmē individuālie skaitītāji ir arī precīzi siltummērītāji par konkurētspējīgu cenu.
- (29) Lai tiešie lietotāji būtu labāk informēti, pieņemot lēmumus saistībā ar enerģijas patēriņu to individuālām vajadzībām, viņiem būtu jānodrošina pietiekams informācijas daudzums par šo tēmu, piemēram, informācija par pieejamajiem energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem, salīdzinoši tiešo lietotāju profili vai objektīvas tehniskas specifikācijas enerģijas izmantošanas ierīcēm, kuras var ietvert "*Factor Four*" vai līdzīgas ierīces. Tiek atgādināts, ka tiešajiem patērētājiem jau jābūt pieejamai daļai no šīs svarīgās informācijas saskaņā ar Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu. Turklāt, patērētāji būtu aktīvi jāmudina regulāri pārbaudīt savu skaitītāju rādījumus.
- (30) Visa veida informācija attiecībā uz energoefektivitāti būtu atbilstošā veidā plaši jāizplata, tostarp ar rēķiniem, noteiktām mērķauditorijām. Tajā var ietvert informāciju par finansiāliem un juridiskiem pamatnosacījumiem, paziņojumus un reklāmas kampaņas, kā arī paraugprakses plašu apmaiņu visos līmeņos.
- (31) Līdz ar šīs direktīvas pieņemšanu visi būtiskie noteikumi Padomes Direktīvā 93/76/EEK (1993. gada 13. septembris) par oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu, uzlabojot enerģijas

▼B

izmantošanas efektivitāti (*SAVE*)⁽¹⁾, būs ietverti citos Kopienas tiesību aktos un tādējādi Direktīva 93/76/EEK būtu jāatceļ.

- (32) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, veicināt enerģijas galapatēriņa efektivitāti un attīstīt energoapgādes pakalpojumu tirgu, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka šos mērķus var labāk sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi šo mērķu sasniegšanai.
- (33) Šīs direktīvas īstenošanai vajadzīgie pasākumi ir jāpieņem saskaņā ar Padomes Lēmumu 1999/468/EK (1999. gada 28. jūnijs), ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību⁽²⁾,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

▼M2**▼B**

4. pants

Vispārējais mērķis

1. Dalībvalstis pieņem un cenšas sasniegt vispārējo valsts enerģijas ietaupījuma indikatīvo mērķi 9 % apmērā šīs direktīvas piemērošanas devītajā gadā, kas sasniedzams, piemērojot energopakalpojumus un citus energoefektivitātes palielināšanas pasākumus. Dalībvalstis veic rentablus, praktiski piemērojamus un adekvātus pasākumus, lai sekmētu šā mērķa sasniegšanu.

Šo valsts indikatīvo enerģijas ietaupījuma mērķi nosaka un aprēķina atbilstīgi I pielikumā noteiktajiem noteikumiem un metodei. Enerģijas ietaupījuma salīdzināšanas nolūkos, kā arī konvertējot uz salīdzināmu vienību, piemēro II pielikumā noteiktos pārrēķina koeficientus, izņemot gadījumus, kad var būt pamatota citu pārrēķina koeficientu izmantošana. Atbilstīgu energoefektivitātes palielināšanas pasākumu piemēri ir iekļauti III pielikumā. Vispārēja sistēma enerģijas ietaupījuma mērīšanai un pārbaudei ir izklāstīta IV pielikumā. Valsts enerģijas ietaupījumu, kas attiecas uz enerģijas ietaupījuma indikatīvo mērķi, sāks aprēķināt no 2008. gada 1. janvāra.

2. Pirmajam saskaņā ar 14. pantu iesniedzamajam energoefektivitātes rīcības plānam dalībvalstis nosaka starpposma valsts indikatīvo enerģijas ietaupījumu mērķi šīs direktīvas piemērošanas trešajam gadam un nodrošina stratēģijas pārskatu par starpposma mērķa un vispārējā mērķa sasniegšanu. Šis starpposma mērķis ir reāls un tas ir saskaņā ar 1. punktā minēto vispārējo indikatīvo enerģijas ietaupījuma mērķi.

Komisija sniedz atzinumu par to vai valsts indikatīvais starpposma mērķis ir reāls un samērojams ar vispārējo mērķi.

3. Katra dalībvalsts izstrādā programmas un pasākumus energoefektivitātes palielināšanai.

⁽¹⁾ OV L 237, 22.9.1993., 28. lpp.

⁽²⁾ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

▼ B

4. Dalībvalstis vienai vai vairākām jaunām vai esošām iestādēm vai aģentūrām uztic vispārēju kontroli un atbildību par sistēmas pārraudzību, kas ir izveidota saistībā ar 1. punktā minēto mērķi. Šīs struktūras pēc tam pārbauda ietaupījumu, kas radies energopakalpojumu un citu energoefektivitātes palielināšanas pasākumu īstenošanas rezultātā, tostarp tādu kā esošie valsts energoefektivitātes palielināšanas pasākumi, un ziņo par rezultātiem.

▼ M2

I PIELIKUMS

Valsts orientējošā enerģijas ietaupījuma mērķa aprēķināšanas metode

Šīs direktīvas 4. pantā noteiktos dalībvalstu mērķus aprēķina, izmantojot šādu metodi:

1. Lai aprēķinātu gada vidējo patēriņu, dalībvalstis izmanto gada kopējo iekšzemes patēriņu attiecībā uz visiem enerģijas patērētājiem, uz ko attiecas šī direktīva saskaņā ar 2. pantu pēdējo piecu gadu laika posmā pirms šīs direktīvas īstenošanas, par kuriem ir pieejami oficiāli dati. Šis kopējais enerģijas patēriņš ir piecu gadu laika posmā tiešajiem patērētājiem sadalītās vai pārdotās enerģijas daudzums, kas nav koriģēts, ņemot vērā grāddienas, strukturālas izmaiņas vai ražošanas izmaiņas.

Pamatojoties uz šo gada vidējā patēriņa rādītāju, vienreiz aprēķinās valsts indikatīvo enerģijas ietaupījuma mērķi, un no tā izrietošo absolūto ietaupāmās enerģijas apjomu piemēros visā šīs direktīvas darbības laika posmā.

Valsts indikatīvais enerģijas ietaupījuma mērķis:

- a) aptver 9 % no iepriekš minētā gada vidējā patēriņa;
- b) ir mērāms pēc devītā gada kopš šīs direktīvas piemērošanas;
- c) izriet no kumulatīvā gada enerģijas ietaupījuma, ko piemēro šīs direktīvas piemērošanas deviņu gadu laika posmā;
- d) ir attiecināms energopakalpojumiem un citiem energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem.

Šī enerģijas ietaupījuma aprēķina metode nodrošina to, ka kopējais enerģijas ietaupījums, ko paredz šajā direktīvā, ir fiksēts apjoms, un tādējādi tas ir neatkarīgs no turpmākā IKP pieauguma un turpmākās enerģijas patēriņa palielināšanās.

2. Valsts orientējošo enerģijas ietaupījuma mērķi izsaka absolūtos skaitļos GWh vai līdzvērtīgā izteiksmē, to aprēķinot saskaņā ar II pielikumu.
3. Aprēķinot ikgadējo enerģijas ietaupījumu, var ņemt vērā tādu enerģijas ietaupījumu konkrētā gadā pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā, kurš radies saistībā ar energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem, kas sākti iepriekšējā gadā, taču ne agrāk kā 1995. gadā, un kuriem ir ilgstoša ietekme. Dažos gadījumos, ja to var pamatot ar apstākļiem, var ņemt vērā pasākumus, kas sākti pirms 1995. gada, bet ne agrāk kā 1991. gadā. Tehniska rakstura pasākumi ir vai nu jākorģē atbilstīgi tehnikas progresam, vai arī jāvērtē attiecībā uz šādu pasākumu etalonuzdevumu. Komisija sniedz vadlīnijas, kā mērīt vai noteikt visu šādu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu efektivitāti, cik vien iespējams pamatojoties un esošajiem Kopienas tiesību aktiem, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/8/EK (2004. gada 11. februāris) par koģenerācijas veicināšanu ⁽¹⁾ un Direktīvu 2002/91/EK par ēku energoefektivitāti.

Visos gadījumos panāktajam enerģijas ietaupījumam joprojām jābūt pārbaudāmam, izmērāmam vai nosakāmam saskaņā ar IV pielikuma vispārējām pamatnostādņēm.

⁽¹⁾ OV L 52, 21.2.2004., 50. lpp.

▼ M2

III PIELIKUMS

Atbilstīgo energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu piemēri

Šajā pielikumā ir sniegti piemēri, kā izstrādāt un īstenot energoefektivitātes uzlabošanas programmas un citus energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus saskaņā ar 4. pantu.

Lai tos ņemtu vērā, šiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem jārada enerģijas ietaupījums, kuru var skaidri aprēķināt un pārbaudīt, vai arī novērtēt saskaņā ar IV pielikuma pamatnostādņēm, un to ietekmi uz enerģijas ietaupījumu nedrīkst pieskaitīt arī citiem specifiskiem pasākumiem. Turpmāk minētie saraksti nav izsmeļoši, tie ir domāti kā norāde.

Atbilstīgo energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu piemēri:

Dzīvokļu un apkalpojošā nozare

- a) apkure un dzesēšana (piemēram, apkures sūkņi, jauni, efektīvi apkures katli, komunālās apkures/dzesēšanas sistēmu iekārtošana/efektīva atjaunošana utt.);
- b) izolācija un ventilācija (piemēram, sienu un jumtu siltināšana, divkārs/trīskārs logu stiklojums, pasīvā apkure un dzesēšana utt.);
- c) karstā ūdens apgāde (piemēram, jaunu iekārtu uzstādīšana, tieša un efektīva telpu apsildes izmantošana, veļasmašīnas utt.);
- d) apgaismojums (piemēram, jaunas, efektīvas spuldzes un droseles, digitālas kontroles sistēmas, kustības detektoru izmantošana tirdzniecības ēkās utt.);
- e) ēdienu gatavošana un saldēšana (piemēram, jaunas, efektīvas iekārtas, siltuma reģenerācijas sistēmas utt.);
- f) citas iekārtas un ierīces (piemēram, kombinētās apkures un elektrības ierīces, jaunas, efektīvas ierīces, laika kontrole optimālam enerģijas patēriņam, rezerves jaudas zudumu kontrole, kondensatoru uzstādīšana, lai samazinātu reaktīvo jaudu, zema enerģijas patēriņa transformatori utt.);
- g) vietēja atjaunojama enerģijas resursu ģenerēšana, ar to samazinot iegādātās enerģijas apjomu (piemēram, saules termiskās enerģijas iekārtas, vietēja siltā ūdens ražošana, saules enerģijas izmantošana telpu apsildei un vēsināšanai utt.);

Ražošanas nozare

- h) preču ražošanas procesi (piemēram, efektīvāka saspīestā gaisa, kondensāta, kā arī slēdžu un vārstu izmantošana, automatisku un integrētu sistēmu izmantošana, efektīvi rezerves režīmi utt.);
- i) dzinēji un transmisijas (piemēram, plašāka elektronisko kontroliekārtu lietošana, mainīga ātruma transmisijas, integrētas lietojumprogrammas, frekvences pārveidotāji, lielas jaudas elektriskie dzinēji utt.);
- j) ventilatori, ātruma transmisijas un ventilācija (piemēram, jaunas ierīces/sistēmas, dabīgās ventilācijas izmantošana utt.);
- k) pieprasījuma un piedāvājuma vadība (piemēram, slodzes vadība, maksimumslodzes ierobežošanas kontrolsistēmas utt.);
- l) augstas efektivitātes koģenerācija (piemēram, kombinētās apkures un elektrības ierīces);

Transporta nozare

- m) izmantotie transporta veidi (piemēram, energoefektīvu transportlīdzekļu veicināšana, energoefektīva transportlīdzekļu izmantošana, tostarp riepu spiediena pielāgošanas režīmi, energoefektivitātes ierīces un papildu ierīces transportlīdzekļiem, degvielu piedevas, kas uzlabo energoefektivitāti, augstas eļļošanas spējas eļļas un zemas pretestības riepas utt.);

▼B

- n) jaukta transporta izmantošana (piemēram, ceļa nodrošināšana uz darbu un no darba, neizmantojot automašīnu, kopīga automašīnu izmantošana, sasniegumi, izmantojot citus transporta veidus, ar kuriem panāk ar lielu enerģijas patēriņu saistītu transporta veidu nomaiņu uz transporta veidiem, kas patērē mazāk enerģijas, pasažierkilometros vai tonnkilometros utt.);
- o) dienas, kad automašīnas netiek izmantotas;

Pasākumi visās nozarēs

- p) standarti un normas, kuru mērķis ir pirmām kārtām uzlabot preču un pakalpojumu, tostarp ēku, energoefektivitāti;
- q) enerģijas patēriņa marķēšanas režīmi;
- r) uzskaitē, augstas tehnoloģijas uzskaites sistēmas, piemēram, individuāli uzskaites instrumenti, kas darbojas ar tālvadību, un informatīvā rēķinu sastādīšana;
- s) mācības un izglītība, kas veicina energoefektīvu tehnoloģiju un/vai tehniku izmantošanu;

Horizontāli pasākumi

- t) noteikumi, nodokļi u. c., kuru ietekmē samazinās enerģijas galapatēriņš;
- u) koncentrētas informācijas kampaņas, ar kurām veicina energoefektivitātes uzlabošanu un energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus.

IV PIELIKUMS

Enerģijas ietaupījumu uzskaites un pārbaudes pamatnostādnes

1. Enerģijas ietaupījuma uzskaitē

1.1. Enerģijas ietaupījumu uzskaitē

Vispārējās norādes

Uzskaitot realizētos enerģijas ietaupījumus, kā paredzēts 4. pantā, lai noteiktu vispārējo energoefektivitātes uzlabošanas un pārliecinātos par atsevišķu pasākumu ietekmi, ikgadējas energoefektivitātes uzlabošanās uzskaitē, kas paredzēta 14. pantā minētajiem EARP, izmanto aprēķinu metodes, kurā lieto kombinētas augšupejošu un lejupejošu aprēķinu metodes.

Izstrādājot saskaņotu aprēķinu modeli atbilstīgi 15. panta 2. punktam, Komiteja, ciktāl iespējams, cenšas izmantot datus, kurus jau kā parasti iesniedz Eurostat un/vai valstu statistikas iestādes.

Lejupejošie aprēķini

Lejupejošo aprēķinu metode nozīmē, ka enerģijas ietaupījuma apjomu aprēķina, kā izejas punktu izmantojot valstu vai lielākā mērogā apkopotu ietaupījuma līmeni pa nozarēm. Pēc tam veic ikgadējo datu koriģēšanu saistībā ar ārējiem faktoriem, piemēram, grāddienām, strukturālām pārmaiņām, preču asortimentu utt., lai iegūtu mērvienību, kas būtu kopējās energoefektivitātes uzlabošanās patiens rādītājs, kā izklāstīts 1.2. punktā. Šī metode nenodrošina precīzu uzskaiti detalizētā līmenī, nedz arī norāda uz cēloņu un seku sakarību starp pasākumiem un to izraisīto enerģijas ietaupījumu. Tomēr tā parasti ir vienkāršāka un lētāka un uz to bieži vien atsaucas kā uz “energoefektivitātes rādītājiem”, jo tā uzrāda norišu gaitu.

Izstrādājot aprēķinu lejupejošo metodi “no augšas uz leju”, ko izmanto minētajā aprēķina modelī, Komiteja, cik vien iespējams, balsta savu darbu uz pastāvošajām metodēm, kā, piemēram, ODEX modeli⁽¹⁾.

Augšupejošie aprēķini

Augšupejoša aprēķinu metode nozīmē to, ka enerģijas ietaupījumu, kas panākts, īstenojot specifisku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu, mēra kilovatstundās (kWh), džoulos (J) vai naftas ekvivalenta kilogramos (kgoe) un pieskaita enerģijas ietaupījumiem no citiem specifiskiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Šis direktīvas 4. panta 4. punktā minētās nozīmētās iestādes vai aģentūras ir atbildīgas par to, lai enerģijas ietaupījumu neuzskaitītu divkārti, kas var gadīties, ja apvieno energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus (tostarp mehānismus). Augšupejošajai aprēķinu metodei var izmantot datus un metodes, kas minētas 2.1. un 2.2. punktā.

Pirms 2008. gada 1. janvāra Komisija izveido saskaņotu augšupejošu modeli. Šis modelis tiecas atbilst līmenim starp 20 % un 30 % no gada kopējā iekšzemes enerģijas patēriņa nozarēm, kas ir šīs direktīvas darbības jomā, pirms tam attiecīgi apsverot a), b) un c) punktā tālāk minētos faktorus.

⁽¹⁾ SAVE – finansē ar ODYSSEE projekta atpniecību. Eiropas Komisija, 2005.

▼B

Līdz 2012. gada 1. janvārim Komisija turpina izstrādāt šo saskaņoto augšupejošo modeli, kas atbildīs daudz augstākam gada kopējā iekšzemes enerģijas patēriņa nozarēm, kas ir šīs direktīvas darbības jomā, pirms tam attiecīgi apsverot a), b) un c) punktā tālāk minētos faktorus.

Izstrādājot šo saskaņoto augšupejošo modeli, Komisija ņem vērā šādus faktorus un savu lēmumu attiecīgi pamato:

- a) pieredzi ar saskaņoto aprēķinu modeli pirmajos tā piemērošanas gados;
- b) paredzamo iespējamo precizitātes palielināšanos sakarā ar to, ka lielu daļu no aprēķiniem veic ar augšupejošo modeli;
- c) paredzamās iespējamās papildu izmaksas un/vai administratīvo slogu.

Izstrādājot minēto saskaņoto augšupejošo modeli saskaņā ar 15. panta 2. punktu, komiteja cenšas izmantot standarta metodes, kas rada minimālu administratīvo slogu un izmaksas, proti, lietojot mērīšanas metodes, kas minētas šā pielikuma 2.1. un 2.2. punktā, kā arī vēršot uzmanību uz nozarēm, kurās saskaņoto augšupejošo modeli var piemērot visrentablāk.

Dalībvalstis, kas to vēlas, var veikt turpmākus augšupejošus mērījumus papildus tai daļai, kas paredzēta saskaņotajā augšupejošajā modelī, pirms tam iegūstot Komisijas piekrišanu saskaņā ar 16. panta 2. punktā minēto procedūru, pamatojoties uz attiecīgās dalībvalsts iesniegtās metodikas aprakstu.

Ja atsevišķās nozarēs nav pieejami augšupejoši aprēķini, ziņojumos Komisijai izmanto lejupejošos rādītājus vai lejupejošu un augšupejošu aprēķinu apvienojumu, pirms tam iegūstot Komisijas piekrišanu saskaņā ar 16. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Jo īpaši, izvērtējot lūgumus, kas iesniegti šajā sakarā saistībā ar 14. panta 2. punktā izklāstīto pirmo EARP, Komisija izrāda attiecīgu elastību. Būs nepieciešami daži lejupejoši aprēķini, lai noteiktu to pasākumu ietekmi, kuri īstenoti pēc 1995. gada (un dažos gadījumos – jau pēc 1991. gada) un kuriem joprojām ir ietekme.

1.2. *Kā būtu jānormalizē enerģijas ietaupījuma noteikšana*

Enerģijas ietaupījumu nosaka, novērtējot enerģijas izlietojumu pirms pasākuma īstenošanas un pēc tās, piemērojot korekciju un normalizāciju attiecībā uz neraksturīgiem apstākļiem, kas parasti ietekmē enerģijas patēriņu. Tie var atšķirties laika gaitā. Šādus apstākļus var radīt iespējamā ietekme, ko izraisa viens vai vairāki ticami iemesli (saraksts nav pilnīgs):

- a) laika apstākļi, piemēram, grāddienas;
- b) izmantošanas biežums;
- c) darba laiks ēkās, kas nav dzīvojamās ēkas;
- d) uzstādīto iekārtu izmantošanas intensitāte (iekārtas caurlaide); preču asortiments;
- e) iekārtas caurlaide, ražošanas līmenis, apjoms vai pievienotā vērtība, tostarp izmaiņas IKP līmenī;
- f) grafika lietošana iekārtām un transportlīdzekļiem;
- g) saikne ar citām vienībām.

▼B**2. Izmantojamie dati un metodes (mērāmība)**

Ir vairākas datu vākšanas metodes, lai izmērītu un/vai novērtētu enerģijas ietaupījumu. Novērtējot energoapgādes pakalpojumu vai energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu, ne vienmēr ir iespējams paļauties tikai uz mērījumiem. Tāpēc ir jānošķir metodes, ko izmanto enerģijas ietaupījumu mērīšanai, un tās, kuras izmanto enerģijas ietaupījumu novērtēšanai un kuras ir sastopamas biežāk.

2.1. Dati un metodes, kas balstās uz mērījumiem

No sadales uzņēmumiem vai mazumtirgotājiem saņemtie rēķini

Enerģijas patēriņa uzskaites rēķini var būt par pamatu mērījumiem par atsaucē laika posmu pirms energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma ieviešanas. Tad tos var salīdzināt ar rēķiniem, kuros uzrādīti skaitītāju rādītāji laika posmā pēc pasākuma ieviešanas un īstenošanas attiecībā uz atsaucē laika posmu. Rezultātus, ja iespējams, būtu jāsalīdzina ar kontroles grupu (kas nav dalības grupa) vai arī būtu jānormalizē, kā izklāstīts 1.2. punktā.

Dati par enerģijas pārdošanu

Dažādu enerģijas veidu (piemēram, elektrības, gāzes, šķidro kurināmo u. c.) patēriņu var mērīt, salīdzinot mazumtirdzniecības vai sadales uzņēmuma datus par pārdošanu pirms energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma ieviešanas ar datiem par to pārdošanu laikā pēc pasākuma ieviešanas. Var izmantot kontroles grupu vai arī normalizēt datus.

Dati par iekārtu un aparatūras pārdošanu

Iekārtu un aparatūras jaudu var aprēķināt, pamatojoties uz informāciju, ko iegūst tieši no ražotāja. Ziņas par iekārtu un aparatūras pārdošanu parasti var saņemt no mazumtirdzniecības uzņēmumiem. Var veikt arī īpašus pētījumus un mērījumus. Pieejamos datus var salīdzināt ar pārdošanas rezultātiem, lai noteiktu, cik liels ir ietaupījums. Izmantojot šo metodi, būtu jāveic korekcija, lai ņemtu vērā iekārtas vai ierīces pielietojuma izmaiņas.

Dati par galapatēriņa slodzi

Ēkas vai iekārtas enerģijas patēriņu var pilnībā uzraudzīt, lai reģistrētu energoapprasījumu pirms energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma ieviešanas un pēc tās. Būtiskus faktorus (piemēram, ražošanas procesu, īpašas iekārtas, apkures iekārtas utt.) var mērīt precīzāk.

2.2. Dati un metodes, kas balstās uz novērtējumu**Parastas tehniskas aplēses: Bez apskates**

Parastas tehniskas aplēses bez apskates ir visbiežāk sastopamā metode, ar kuru iegūst datus paredzētā ietaupījuma noteikšanai. Datus var novērtēt, neapmeklējot energopatērētāju, bet izmantojot tehniskos principus un ziņas, ko var iegūt no iekārtu specifikācijām, jaudas raksturlielumiem, īstenojamā pasākumu darbības raksturojuma utt., kā arī pieņēmumiem, kas pamatoti ar statistikas datiem.

▼B

Uzlabotas tehniskās aplēses: Apskate

Datus par enerģijas patēriņu var aprēķināt, pamatojoties uz informāciju, ko iegūst pieaicināts eksperts, veicot viena vai vairāku energopatērētāju auditu vai tos apmeklējot. Uz tā pamata var izstrādāt sarežģītākus algoritmus/simulācijas modeļus un piemērot tos plašākam energopatērētāju lokam (piemēram, ēkām, iekārtām, transporta līdzekļiem utt.). Šo mērījumu veidu var bieži izmantot, lai papildinātu un kalibrētu parasto tehnisko aplēšu datus.

3. Precīzi neapstiprinātu datu izvērtēšana

Visas šā pielikuma 2. nodaļā minētās metodes var būt zināmā mērā neprecīzas. Neprecizitātes cēlonis var būt ⁽¹⁾:

- a) kļūda ierīcēs – tās parasti gadās tāpēc, ka preces ražotāja izsniegtajās specifikācijās ir kļūdas;
- b) modelēšanas kļūdas – tās parasti ir kļūdas modelī, kuru lieto, lai novērtētu savāktu datu parametrus;
- c) kļūdas paraugos – tās parasti rodas, ja novēro kādu atsevišķu vienību, nevis visu pētāmo vienību kopu.

Neprecizitātes var rasties arī plānotu un neplānotu pieņēmumu dēļ; tās parasti saistāmas ar aplēsēm, pieņēmumiem un/vai tehnisko datu izmantošanu. Kļūdu biežums ir atkarīgs no izvēlētajām datu vākšanas metodēm, kas izklāstīta šā pielikuma 2.1. un 2.2. punktā. Ir iesakāms sīkāk aprakstīt neprecizitātes.

Dalībvalstis var lietot kvantitatīvās neprecizitātes sistēmu, sagatavojot ziņojumu par šajā direktīvā noteiktajiem mērķiem. Tādā gadījumā kvantitatīvo neprecizitāti izsaka statistiski jēgpilnā veidā, norādot precizitātes un ticamības līmeni. Piemēram, “kvantitatīvā kļūda ar 90 % ticamību ir $\pm 20\%$ ”.

Ja lieto kvantitatīvās neprecizitātes metodi, dalībvalstis arī ņem vērā, ka ietaupījumu aprēķiniem vajadzīgais pieņemamais neprecizitātes līmenis ir ietaupījumu līmeņa un rentabilitātes neprecizitātes samazināšanās funkcija.

4. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu saskaņotie pastāvēšanas ilgumi augšupejošajos aprēķinos

Daži energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi ir efektīvi gadu desmitiem, savukārt citi pasākumi ir efektīvi īsāku laiku. Turpmāk sniegtajā sarakstā ir daži piemēri attiecībā uz energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu efektivitātes vidējo ilgumu:

Privātu mitekļu augšstāvu siltināšana	30 gadi
Privātu mitekļu sienu siltināšana	40 gadi
Stiklojums E līdz C pakāpē (m ²)	20 gadi
Apkures katli B līdz A pakāpē	15 gadi
Apkures kontrole – uzlabošana, nomainot apkures katlus	15 gadi
CFL – mazumtirdzniecība	16 gadi

Avots: Energoefektivitātes saistības, 2005.–2008. gads, Apvienotā Karaliste.

⁽¹⁾ Modelis, ar kura palīdzību var noteikt skaitļos izteiktu neprecizitātes līmeni, kas izriet no šīm trim kļūdām, ir sniegts Starptautiskā izpildes rādītāju mērījumu un pārbaudes (IPMVP) protokola B pielikumā.

▼B

Lai nodrošinātu to, ka visas dalībvalstis piemēro vienādus pastāvēšanas ilgumus līdzīgiem pasākumiem, šos pastāvēšanas ilgumus saskaņos Eiropas līmenī. Tādēļ ne vēlāk kā 2006. gada 17. novembrī Komisija ar 16. pantā paredzētās Komitejas palīdzību aizstās iepriekš minēto sarakstu ar sākotnējo sarakstu, par kuru panākta vienošanās, kurā iekļauti dažādu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu vidējie ilgumi.

5. **Kā izmantot enerģijas ietaupījumu pavairošanas efektu un kā novērst dubultu uzskaiti jauktajās lejupejošo un augšupejošo aprēķinu metodēs**

Viena energoefektivitātes palielināšanas pasākuma īstenošana, piemēram, karstā ūdens tvertnes uzstādīšana un cauruļu izolācija ēkā, vai cita līdzīgas ietekmes pasākuma īstenošana var izraisīt turpmāku pavairojošu efektu tirgū, tas nozīmē, ka tirgū pasākums tiks īstenots automātiski bez jebkādas turpmākas iejaukšanās no 4. panta 4. punktā paredzēto enerģētikas iestāžu vai aģentūru puses vai jebkāda privāta energopakalpojumu sniedzēja puses. Pasākums ar pavairojošu potenciālu vairumā gadījumu būtu rentablāks nekā pasākumi, kas jāatkārto regulāri. Dalībvalstis novērtē šādu pasākumu enerģijas ietaupījuma potenciālu, tostarp šo pasākumu pavairojošo efektu, un pārbauda kopējo ietekmi *ex-post* novērtējumā, ja nepieciešams, izmantojot rādītājus.

Novērtējot horizontālos pasākumus, var pielietot energoefektivitātes indikatorus, ja var noteikt to attīstības tendenci, kas rastos, arī neveicot horizontālos pasākumus. Tomēr šai gadījumā tālejoši ir jāizslēdz dubultskaitīšana ar ekonomiju, kas iegūta, pateicoties mērķtiecīgām energoefektivitātes programmām, energopakalpojumiem un citiem politikas instrumentiem. It īpaši svarīgi tas ir energonodokļa un CO₂ nodokļa gadījumā un informācijas kampaņās.

Attiecībā uz enerģijas ietaupījuma dubultu uzskaiti veic korekcijas. Ir iesākams izmantot matrices, kas ļauj summēt pasākumu ietekmi.

Potenciālo enerģijas ietaupījumu, kas sasniegts pēc mērķa laikposma, neņem vērā dalībvalstu ziņojumos par vispārējo mērķi, kas paredzēts šīs direktīvas 4. pantā. Pasākumi, kas veicina ilgtermiņa ietekmi uz tirgu, ir jebkurā gadījumā jāveicina un pasākumi, ar ko jau ir panākta pavairojoša enerģijas ietaupījuma ietekme, ir jāņem vērā, kad sniedz ziņojumus par 4. pantā paredzētajiem mērķiem, ja vien tos var novērtēt un pārbaudīt to ietekmi, izmantojot šajā pielikumā sniegtos norādījumus.

6. **Enerģijas ietaupījuma pārbaude**

Ja to uzskata par rentablu un vajadzīgu, enerģijas ietaupījumu, kas gūts sakarā ar specifisku energopakalpojumu vai citu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu, pārbauda trešā persona. To var veikt neatkarīgi konsultanti, EAPU vai citi tirgus dalībnieki. Dalībvalstu atbildīgās iestādes vai aģentūras, kas minētas 4. panta 4. punktā, šajā jautājumā var sniegt sīkākus norādījumus.

Avoti: Eiropas *Ex-post* novērtēšanas rokasgrāmata *DSM* un *EE* pakalpojumu programmām (*A European Ex-post Evaluation Guidebook for DSM and EE Service Programmes*); *IEA*, *INDEEP* datubāze; *IPMVP*, 1. sējums (2002. gada marta izdevums).

▼ M2
